

Літопис події

XVI WARSZTATY HERBERTOWSKIE

7–12 вересня 2019 р. у Львові відбулися XVI Warsztaty Herbertowskie (XVI “Гербетівські читання”), які зібрали дослідників і студентів із трьох континентів, зокрема з таких країн, як Польща, Україна, Росія, Іспанія, Італія, Бразилія, Нідерланди. Організатор заходу – Інститут літератури (м. Краків, Польща). Робота конференції була присвячена творчості Юзефа Лободовського (секція “Діалог культур Юзефа Лободовського”) та Густава Герлінга-Ґрудзінського (секція “Густав Герлінг-Ґрудзінський і таборова література”). У межах конференції працювала також секція “Найновіша польська та українська літератури. Інтерпретації і проблеми дослідження”.

XVI Warsztaty Herbertowskie стали важливим майданчиком дослідження посттоталітарних травм, пам’яті і постпам’яті про непрості історичні події ХХ ст., що відбулися в польській, українській, російській літературах. На конференції прозвучало багато цікавих і ґрунтовних доповідей, усі вони викликали жвавий інтерес слухачів і підживлювали плідну дискусію. Варто, зокрема, відзначити виступи *Н. Соевтіс* “Діалог мов і культур на прикладі творчості Юзефа Лободовського”; *Є. Васильєва* “Російська і українська табірна література в рецепції та інтерпретації Ігоря Качуровського (І. Качуровський “Променисті силуети”, О. Солженіцин “Архіпелаг Гулаг”, Н. Мандельштам “Спогади”, І. Багрянний “Сад Гетсиманський”); *О. Сливинського* “Складні карти історії у дзеркалі найновішої польської і української прози – симетрії і асиметрії (С. Твардох “Морфій”, І. Карповіч “Сонька”, І. Остаховіч “Ніч живих євреїв”, Л. Орбітовський “Вірменин Попель”, О. Забужко “Музей покинутих секретів”, Ю. Винничук “Танго смерті”, А. Кокотюха “Червоний”, Т. Малярчук “Забуття”); *Ю.-М. Рушара* “Два світи Яна Полковського (Я. Полковський, Pierro Della Francesca “Madonna brzemienna”); *К. Дубчака* “Місце Юзефа Лободовського в польській літературі ХХ століття”; *Амелії Серраллер Кальво* “Між інтертекстуальністю й перекладом. Іспанські відлуння в газелях Юзефа Лободовського (Ю. Лободовський “Андалузька газель”); *П. Кілановського* “Бунт Орфея проти пекла вовчого віку (Ю. Лободовський “Пам’яті Суламіти”); *С. Панич* “Наратор як свідок. Праця пам’яті в “Іншому світі” Густава Герлінга-Ґрудзінського”; *Д. Шівор* “Іноді мені видається, що я все розумію, іноді, що – ні”. Образ України в сучасній польській літературі на прикладі окремих творів (З. Щерек “Прийде Мордор і нас з’їсть”, “Татування з тризубом”; А. Стасюк “Віслучком”); *А. Спеховіч* “І так мені бракує чорних сухарів”. Драма особистості в советській неволі на прикладі творчості Яцка Качмарського (Я. Качмарський “Чорні сухарі”, “Правдива притча про шалик”, “Свідки”) та багатьох ін.

У роботі міжнародної конференції взяли участь і співробітники Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Так, керівник Центру дослідження проблематики українського шістдесятництва *Л. Тарнашинська* виголосила доповідь “Спільні теми Івана Кошелівця та Юзефа Лободовського: від дисидентства до Нью-Йоркської групи”, де йшлося не тільки про схожу

емігрантську долю, тематичні точки дотику обох літераторів у широкому європейському контексті, а й, зокрема, про упорядкований І. Кошелівцем, перекладений Ю. Лободовським польською мовою й виданий у паризькому Інституті літератури збірник матеріалів про українських дисидентів під назвою “Ukraina 1956–1968: Dokumenty” (Париж, 1969). Народжене на Заході, в еміграції, зі співпраці двох емігрантів – І. Кошелівця та Ю. Лободовського, це видання стало яскравим фактом польсько-українського порозуміння й солідаризованості в пошуку розв’язання спільних проблем і шляхів висвітлення споріднених тем. *Т. Михайлова* виступила з доповіддю “...шкодую, що я не поляк”: питання національної ідентичності в таборовій прозі Василя Стуса”. Дослідниця розповіла про зацікавлення українського письменника польською мовою, літературою, перекладами з польської, періодичними виданнями, які він передплачував, перебуваючи в таборі та на засланні. Особливу увагу було приділено дванадцятому запису “З таборового зошита” В. Стуса, у якому він висловив захоплення суспільно-політичним рухом у Польщі, спрямованим на здобуття незалежності (“Солідарність”), і гаряче підтримав його. *Л. Бербенець* у доповіді “Інші люди” Дороти Масловської як приклад подальших експериментів з формою” зосередилася на вивченні інтермедіальної природи творчості сучасної польської письменниці. У доповіді йшлося про найновіший твір Д. Масловської “Інші люди” (2018), який, як і решта її творів і проєктів, є прикладом інтермедіальних (візуальних, аудіальних, аудіо-візуальних) експериментів мисткині. Композиція і зміст цього твору свідчать про те, що він є міжжанровим та інтермедіальним гібридом. Завдяки специфічній ритмічності свого тексту твір “Інші люди” може бути прочитаний як хіп-хоп пісня (його текст також було порівняно з текстом твору “Павич Королеви” (2005) тієї ж авторки) або як приклад музикалізації прози (за В. Вольфом). Літературні межі “Інших людей” розширюють буктрейлер до цієї книжки, у якому Д. Масловська читає текст свого твору як реп; вистава (реж. Греґош Яжина, прем’єра відбулася 15 березня 2019 р. в TR Warszawa); а також фільм, котрий на основі “Інших людей” буде створено студією Ворнер Бразерз у 2020 р.

Конференція пройшла в атмосфері взаємного зацікавлення: доповідачі мали можливість відповісти на численні запитання, взяти участь у конструктивних дискусіях, поспілкуватися поза секційною роботою, відвідати презентації польських видань, поділитися своїми творчими пошуками, а також долучитися до цікавої екскурсійної програми, зокрема послухати концерт органної музики Марти Міштал у Костелі святого Антонія у Львові, у якому хрестили Збігнева Герберта.

Людмила Тарнашинська, Людмила Бербенець, Тетяна Михайлова
Отримано 23 вересня 2019 р. м. Київ

ХУДОЖНЬО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ СИНКРЕТИЗМ ТВОРЧОСТІ ВАЛЕРІЯ ШЕВЧУКА

5 вересня 2019 р. Центр дослідження проблематики українського шістдесятництва Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України спільно з Національним музеєм літератури України в рамках ювілейних заходів з нагоди 80-річчя від дня народження Валерія Шевчука провели круглий стіл